

SELAHATTİN AKKAYNAK

(1914-1982)

“Tanının önündeki karanlığa, bilimin ışığını taşıdı.”

Prof. Dr. Selahattin Akkaynak, 1914 yılında doğdu. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş döneminde, 1946 yılında fakültenin ilk Dahiliye asistan kadrosunda yer aldı. Daha sonra çalışmalarını göğüs hastalıkları ve tüberküloz alanına yöneltti ve Prof. Dr. Nusret Karasu'nun öncülüğünde gelişen Fitizyoloji Kürsüsü'nün ilk akademik kadrolarında görev aldı.

Nusret Karasu'nun ardından Fitizyoloji Kürsüsü'nün başkanlığını üstlendi. Bu dönem, tüberküloz ağırlıklı fitizyolojiden daha geniş kapsamlı modern göğüs hastalıkları disiplinine geçişin şekillendiği yıllardı. Akkaynak'ın akademik çalışmaları, klinik uygulamaları ve yetiştirdiği hekimler, göğüs hastalıklarının dahiliyenin bir alt alanı olmaktan çıkarak bağımsız bir uzmanlık disiplini hâline gelmesine önemli katkı sağladı.

Selahattin Akkaynak'ın Türk göğüs hastalıkları tarihindeki en önemli katkılarından biri bronkoscopi alanında oldu. 1953 yılında Ankara Üniversitesi Göğüs Hastalıkları bünyesinde bronkoscopi ünitesinin kurulmasına öncülük etti. İlk yıllarda genel anestezi altında rijit bronkoscopi uygulanıyor, bronkoscopi hem tanısal uygulamaların hem de uzmanlık eğitiminin önemli bir parçasını oluşturuyordu. Böylece bronkoskopinin göğüs hastalıkları pratiği içinde kurumsal ve sistematik biçimde uygulanmasının temellerinden biri atıldı.

Bronkoskopik girişimlerin Türkiye'deki ilk örnekleri daha önceki yıllara uzansa da Akkaynak'ın katkısı, bronkoskopinin üniversite bünyesinde düzenli bir klinik uygulama ve eğitim alanı olarak yapılandırılmasında belirginleşti. Daha sonraki yıllarda bu gelenek, Ankara Üniversitesi'nde yetişen göğüs hastalıkları uzmanları tarafından sürdürüldü.

SELAHATTİN AKKAYNAK

Bilimsel çalışmalarını göğüs hastalıklarının farklı alanlarında sürdüren Akkaynak, 1954 yılında Türkiye’de bildirilen ilk pulmoner sarkoidoz olgusunu yayımladı. Tüberküloz, akciğer kanseri, bronkoskopi ve solunum sistemi hastalıklarının tanı ve tedavisi üzerine çalışmalar yaptı.

Akademik üretiminin önemli bir bölümünü kitap ve eğitim materyallerine ayırdı. 1956’da Primer Akciğer Kanserleri adlı eserini yayımladı; daha sonraki yıllarda verem savaşı ve solunum sistemi hastalıklarına ilişkin kitaplar kaleme aldı. Solunum Hastalıkları – Tanı İlkeleri ve Solunum Hastalıkları adlı eserleri uzun yıllar Türkçe göğüs hastalıkları eğitiminin temel kaynakları arasında yer aldı.

Tütün kullanımının sağlık üzerindeki etkileriyle de erken dönemde ilgilendi. Tütün ve insan sağlığı konusunun henüz sağlık politikalarının merkezinde olmadığı yıllarda sigaranın solunum sistemi hastalıkları, kanser ve erken ölümle ilişkisini bilimsel toplantılar ve yayınlar aracılığıyla gündeme taşıdı. 1980’de “Tütün ve İnsan Sağlığı” sempozyumunun editörlüğünü üstlendi ve tütün kontrolünün bilimsel bir sağlık sorunu olarak ele alınmasına katkıda bulundu.

Bilimsel örgütlenmeye de önemli katkı sağlayan Selahattin Akkaynak, Türk Tüberküloz ve Toraks Derneği’nin kurucuları arasında yer aldı. Derneğin bilimsel yayın faaliyetlerine katkıda bulundu ve Türkiye’de göğüs hastalıkları alanındaki akademik iletişimin gelişmesini destekledi.

Selahattin Akkaynak’ın bronkoskopi, sarkoidoz, tüberküloz ve solunum sistemi hastalıkları alanındaki çalışmaları, hem Ankara Üniversitesi Göğüs Hastalıkları’nın gelişiminde hem de Türkiye’de göğüs hastalıklarının modern bir uzmanlık alanı olarak şekillenmesinde önemli rol oynadı.

2 Nisan 1982’de vefat eden Prof. Dr. Selahattin Akkaynak, yetiştirdiği hekimler, Ankara Üniversitesi Göğüs Hastalıkları’nın gelişimine yaptığı katkılar, bronkoskopinin kurumsal ve eğitimsel yapılanmasına öncülük etmesi ve Türkiye’de göğüs hastalıklarının gelişimine sağladığı katkılarla Türk tıp tarihinde kalıcı bir yer edindi.